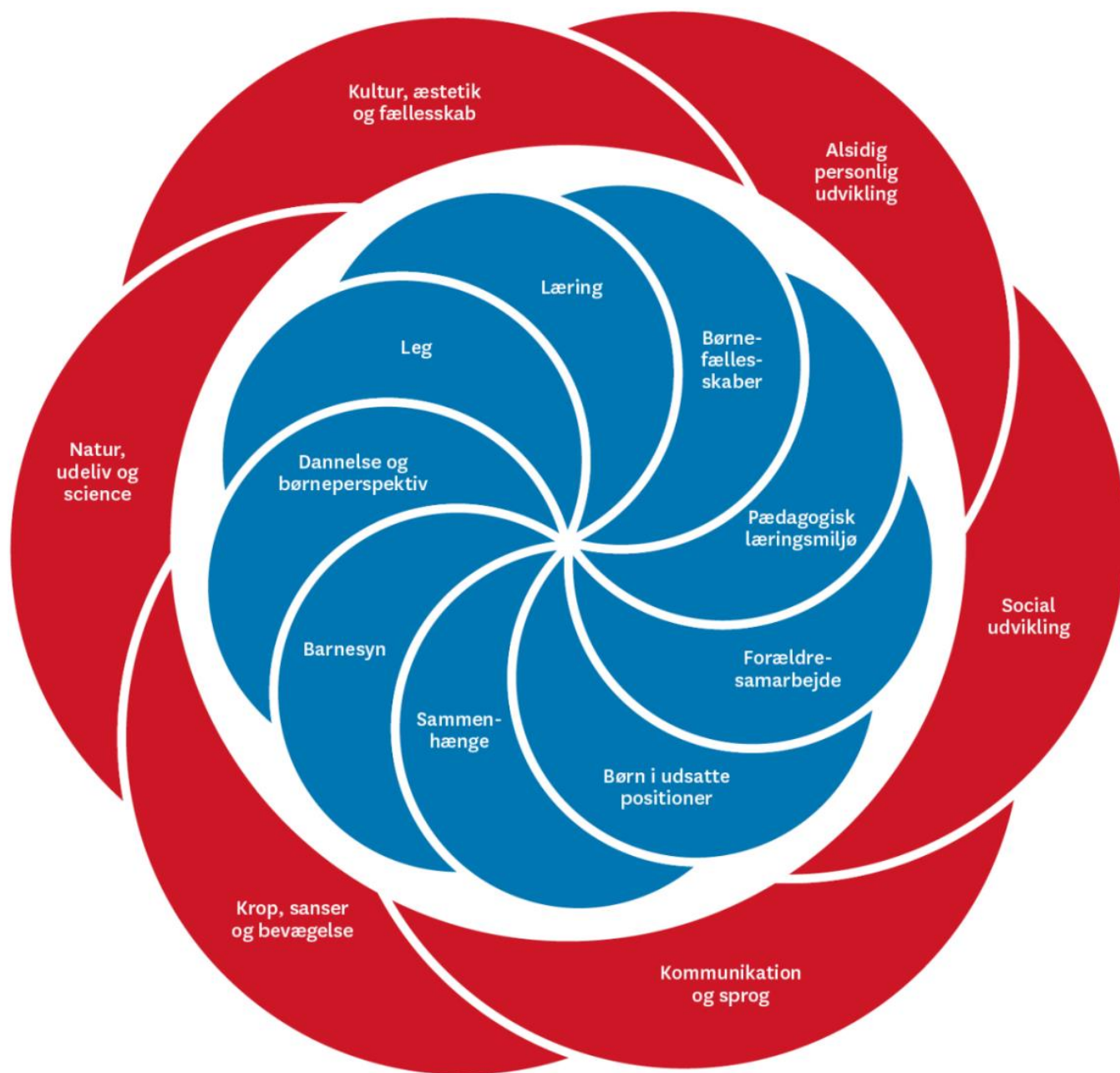

Pædagogisk Læreplan

For Børnehaven i Vandfaldet

Indhold

Indledning.....	3
Vejledning til udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	4
Praktiske oplysninger.....	5
Det pædagogiske grundlag	6
Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	7
Pædagogisk læringsmiljø.....	8
Samarbejde med forældre om børns læring	9
Børn i udsatte positioner	10
Sammenhæng til børnehaveklassen (kun gældende for kommende skolestartere)	11
De seks læreplanstemaer og 12 læringsmål.....	13
Alsidig personlig udvikling	14 13
Social udvikling	Fejl! Bogmærke er ikke defineret. 18
Kommunikation og sprog.....	22
Krop, sanser og bevægelse	27 25
Natur, udeliv og science	30 29
Kultur, æstetik og fællesskab	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Inddragelse af lokalsamfundet (udarbejdes områdevis)	41 38
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø (udarbejdes af den enkelte daginstitution)	Fejl! Bogmærke er ikke defineret. 40
Værktøjskasse	44 41

Figur 1 Læreplansblomsten *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold*. (Børne- og socialministeriet, 2018)

Egedal Kommunes skabelon for den pædagogiske læreplan er udarbejdet på baggrund af:

- *Bekendtgørelse af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge, LBK nr. 176 af 25/02/2019*
- *Bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer, BEK nr 968 af 28/06/2018*
- *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold (Børne- og socialministeriet, 2018)*
- *Skabelon til pædagogisk læreplan (Børne- og socialministeriet og Danmark Evalueringsinstitut, 2019)*

Indledning

Alle dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv, efter dagtilbudslovens § 7.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen for det pædagogiske arbejde, og den er et redskab til at skabe en fælles retning for det pædagogiske arbejde og samtidig sikre, at der arbejdes bevidst med pædagogik hele dagen i alle dagtilbud. Den pædagogiske læreplan er dynamisk og bruges til udvikling af pædagogisk praksis.

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag, læreplanstemaerne og læringsmål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Det pædagogiske grundlag består af ni elementer:

- *Barnesyn*
- *Dannelse og børneperspektiv*
- *Leg*
- *Læring*
- *Børnefællesskaber*
- *Pædagogisk læringsmiljø*
- *Forældresamarbejde*
- *Børn i udsatte positioner*
- *Sammenhæng til børnehaveklassen*

Nogle elementer, eksempelvis barnesyn, skal altid være til stede, mens andre elementer, som eksempelvis sammenhæng til børnehaveklassen, kan være mere til stede i nogle sammenhæng end andre.

Der er seks læreplanstemaer:

1. Alsidig personlig udvikling
2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop sanser og bevægelse
5. Natur udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab

Læreplanstemaerne afspejler den brede læringsforståelse, som er i dagtilbuddene.

Der er fastsat to læringsmål for hvert læreplanstema. Disse udtrykker sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring, samtidig med at der sættes en fælles retning for det pædagogiske arbejde.

Den pædagogiske læreplan indeholder pædagogiske refleksioner og retningsgivende eksempler på, hvordan dagtilbuddene arbejder med at fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vejledning til udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Organiseringen af arbejdet med den pædagogiske læreplan

Planlægning af det pædagogiske arbejde tager afsæt i dagtilbudslovens § 8-10. Alle daginstitutioner og dagplejen skal udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan for hele børnegruppen i alderen 0-2 år og for børnegruppen i alderen fra 3 år og frem til skolestart. Hvis børnene er organiseret i andre aldersgrupper, udarbejdes den pædagogiske læreplan på baggrund af denne organisering. Den pædagogiske læreplan skal evalueres mindst hvert andet år.

Udfyldelse af læreplansskabelonen

Denne pædagogiske læreplan er delt i to.

I første del beskrives det *pædagogiske grundlag*. Her beskrives med korte pædagogiske refleksioner, hvordan det enkelte dagtilbudsområde arbejder med det pædagogiske grundlag, og hvordan de enkelte elementer omsættes i området. Denne del af den pædagogiske læreplan udarbejdes i området.

Den anden del af den pædagogiske læreplan fokuserer på *de seks læreplanstemaer og de 12*

læringsmål, og den tager afsæt i det pædagogiske grundlag. Det skal fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, inden for og på tværs af de seks pædagogiske læreplanstemaer, og det skal fremgå, hvordan det understøtter læringsmålene. Til dette kan der eksempelvis anvendes praksisfortællinger som pædagogisk redskab. Anden del af den pædagogiske læreplan udarbejdes i den enkelte daginstitution.

Herudover beskrives til sidst i den pædagogiske læreplan, hvordan der arbejdes med inddragelse af lokalsamfundet og børnemiljøet.

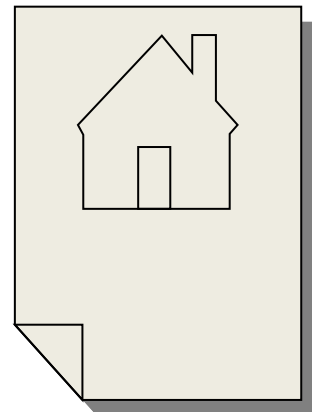
Nationale krav til den pædagogiske læreplan

Det gælder for både det pædagogiske grundlag og læreplanstemaerne samt de 12 læringsmål, at indholdet er nationalt fastsat og beskrevet i *Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold* (Børne- og Socialministeriet 2018) og i *Bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold og i seks læreplanstemaer* (2018).

Du kan finde relevante links i værktøjskassen på side 20.

Praktiske oplysninger

- Børnehuset Vandfaldet, vi kalder os for mulighedernes hus er en del af Området Stenløse beliggende nær station, grønne områder med boldbaner ,mose og lokal bondegård.
- Vi bor på torvet 1 3660 Stenløse
- Vi har ca 40 vuggestuebørn og 65 Børnehavebørn
- Vi har en 60- 40 fordeling af uddannet pædagoger, og medhjælper, samt en daglig leder, to koordinator og en madmor, vores personale gr er mangfoldigt sammensat blandet i køn alder og med anden etnisk baggrund
- Vi har frokost ordning fra fru Hansens kælder som er 80 % økologisk
- Vi har åbnet fra mandag til torsdag fra kl 06;30-16:46 fredag 06:30-16:00
- Denne her læreplan er gældende for Børnehaven i Vandfaldet

Område Stenløse er et ud af 4 områder i Egedal kommune. Område Stenløse består af 10 børnehuse og specialtilbuddet Hyldeblomsten, dagplejen og 7 ressourcepædagoger.

Område Stenløse:

- Boelholm
- Degnebakken
- Havrevænget
- Blåmejsen
- Mælkevejen
- Kildeholm
- Stengården

- Vandfaldet
- Eventyrhuset
- Bækkegården
- langekær
- Dagplejen
- Hyldeblomsten
- Ressourceteamet

Det pædagogiske grundlag

Det pædagogiske grundlag består af ni forskellige elementer, som danner grundlaget for, hvordan der arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle vores dagtilbud.

Først beskrives elementerne børnesyn, dannelse og børneperspektiv leg, læring og børnefællesskaber, dernæst beskrives det pædagogiske læringsmiljø og til sidst beskrives arbejdet med forældresamarbejde, børn i udsatte positioner og sammenhængen til børnehaveklassen.

Det pædagogiske grundlag beskrives områdevis.

Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Barnesyn

Vi arbejder på at skabe en tryk og udviklende hverdag for børnene, hvor vi tager udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone samt lærer det at være en naturlig del af fællesskabet. I vores pædagogiske praksis tilstræber vi at have:

- **En anerkendende tilgang** til barnet. Vi er nærværende og møder barnet, hvor det er.
- **Et resourcesyn**, hvor vi har fokus på barnets styrkesider og bruger dem i udviklingen af barnets svagere sider samt at være **inkluderende**, hvor vi forebygger, at barnet kommer i en udsat position
- **Et læringssyn**, hvor vi arbejder med den styrkede læreplan, hvor fokus er på trivsel, udvikling, læring og dannelse.

I område Stenløse arbejder vi ud fra følgende kerneopgave:

Vi skal gennem samskabende relationer skabe de bedst mulige rammer for et godt og udviklende børneliv.

Dannelse og Børneperspektivet

Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i den daglige pædagogiske praksis, så børnene oplever at medvirke i og have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det dannende indhold skal være meningsfuldt, udfordre barnet og være afsæt for børnenes måder at begribe og handle på i en digitaliseret og global verden. Vi skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som det pædagogiske personale er ansvarligt for at skabe.

Leg, Læring og Børnefællesskaber

Igennem voksenstruktur arbejdes der med at skabe lege og læringsmiljøer udsprunget af barnets perspektiv.

Læringen ses forankret, når barnet kan anvende de strategier, redskaber og det pædagogiske personales intenderede læring i de børneinitierede lege. Det er i disse lege, at børnene bearbejder ny læring. Fx når et barn inviterer nye børn med i en allerede igangværende leg, hvor de tillærte redskaber anvendes.

Det er det pædagogiske personales opgave at tilgodese allerede eksisterende fællesskaber og sætte rammer for andre fællesskaber igennem leg og læring.

Pædagogisk læringsmiljø

Med udgangspunkt i følgende situationer tages afsæt i alle de pædagogiske grundlags øvrige elementer:

- leg
- planlagte vokseninitierede aktiviteter
- spontane aktiviteter
- børneinitierede aktiviteter
- daglige rutiner

Fælles for alle læringsmiljøer er der fokus på det pædagogiske personales rolle gennem hele dagen. Der skal sættes tydelige og genkendelige rammer for de daglige rutiner, hvilket afspejles i organisering af voksenordenen, der tilgodeser det enkelte barns samt børnegruppens behov for guidning og støtte.

Vi anvender ICDP (International Child Development programme) som redskab til at være tydelige og ansvarstagede i vores relation med børnene. Det er altid det pædagogiske personales ansvar, at relationen er betydningsfuld for det enkelte barn, så barnet dermed har de bedst mulige forudsætninger for at modtage læring samt være en del af fællesskabet. Vi anvender ICDP, når vi understøtter relationen imellem børnene samt barn-voksen relationen.

Det pædagogiske personale skal indrette og vedligeholde fysiske læringsmiljøer, der fremmer og motiverer børneinitierede lege og aktiviteter samt være opmærksom på egen rolle i at sikre børns deltagelsesmuligheder.

Det er en forudsætning, at:

- Der er en professionel afstemning af dagens gøremål
- Faglige og didaktiske overvejelser igennem hele dagen
- ICDP anvendes som metode til at justere sig ift. barnets initiativ
- Der er en tydelig voksenorden, der skaber mulighed for nærvær, som understøtter barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse
- Der er en faglig dialog om, hvordan de 6 læreplanstemaer bringes i spil i de forskellige læringsmiljøer igennem hele dagen.

Samarbejde med forældre om børns læring

Igennem samskabende relationer styrkes det tværprofessionelle samarbejde med forældre omkring børnene. Relationen bygger på et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde om det enkelte barns og børnegruppens trivsel, udvikling, læring og dannelse. Som pædagogisk personale justerer vi os i forhold til den enkelte familie, så vi herved sikrer, at det enkelte barn får de bedst mulige rammer for udvikling.

Samarbejdet med forældrene om det enkelte barn:

Samarbejdet med forældrene starter, når forældrene kontakter institutionen allerede før barnets start. Det pædagogiske personale har ansvar for, at forældrene føler sig velkomne og trygge. Dette sker ved at sikre en god kommunikation fra start. Der kan evt. tilbydes en overleverings- og/eller opstartssamtale for herigennem at sikre den bedst mulige start i dagtilbuddet.

Igennem den daglige kontakt med forældrene opbygger vi den nødvendige tillid. To gange årligt udarbejdes trivselsvurderinger på barnet, hvor forældre bliver inddraget, hvis vurderingen giver anledning hertil.

Der udarbejdes sprogvurderinger i 3-års alderen samt inden skolestart. Forældre inddrages i både gennemførelse samt resultat. Eksterne samarbejdspartnere kontaktes i samarbejde med forældre, såfremt sprogvurderingen giver anledning til det.

Det pædagogiske personale bruger AULA til at lægge inspiration og materiale op om vores pædagogiske praksis og eventuelle temaer. Herved inddrages forældrene, så de får mulighed for at bidrage til understøttelse af barnets trivsel og læring.

Samarbejdet med forældrene om børnegruppen:

Et positivt forældresamarbejde har en afgørende betydning for trivslen i børnegruppen. Det skaber vi rammerne om ved løbende at inddrage dem i børnegruppens trivsel og udvikling på forældremøder, i forældreråd samt i sociale arrangementer.

Det er vigtigt at tænke forældreinddragelse ind i vores pædagogiske læringsmiljø. Vi skal være nysgerrige på deres viden, perspektiver og evt. erhverv eller fritidsinteresser, som kan bidrage til et varieret læringsmiljø. Fx brandmand, operasanger, sygeplejerske, lastbilchauffør eller lystfisker.

Børn i udsatte positioner

Alle børns muligheder for deltagelse i fællesskabet sikres ved at det pædagogiske personale omkring børnene er bevidste om og justerer sig i forhold til hvilke børn, der er til stede samt hvilke forudsætninger, det enkelte barn har for deltagelse.

Igennem kontinuerlig refleksion og evaluering i forhold til den aktuelle børnegruppe, justeres den pædagogiske praksis for herigennem at sikre at denne er tilpasset børnegruppen.

Det pædagogiske personale er opmærksomme på dynamikken i gruppen og det enkelte barns ressourcer. Vi anvender ICDP, der er en relations- og ressourcerorienteret pædagogik, som giver os et fælles pædagogisk sprog. I ICDP er det altid det pædagogiske personale, der har ansvaret for den gode relation.

Vi samarbejder løbende med psykolog og logopæd, som kan give os sparring på pædagogiske udfordringer.

Det pædagogiske personale møder forberedt, og har planlagt dagen, så den tager højde for og involverer børn i udsatte positioner. Herved fremmes udviklingsmulighederne for barnet og børnegruppen.

Det enkelte dagtilbud arbejder med rutinepædagogik, der skaber en tydelig og genkendelig struktur til gavn for både det enkelte barn og børnegruppen.

I Egedal kommune arbejder vi med tidlig forebyggende indsats. Det pædagogiske personale indgår i et tværprofessionelt samarbejde med bl.a. psykolog, logopæd, sagsbehandler og sundhedsplejersken. Inddragende netværksmøder anvendes til at understøtte samarbejdet med barnets forældre og øvrige netværk.

I område Stenløse har vi 7 ressourcepædagoger, som i samarbejde med forældre og dagtilbud i en periode kan understøtte børn med særlige behov. Ressourceforløb visiteres to gange årligt.

Sammenhæng til børnehaveklassen (kun gældende for kommende skolestartere)

Område Stenløse arbejder vi året forinden skolestart med storebørns gruppe, så den gode sammenhæng og overgang sikres mellem dagtilbud og skole.

Det pædagogiske personale arbejder hen imod at gøre barnet skoleparat. Vi arbejder målrettet med at forberede barnet på at kunne indgå i et børnefællesskab ved at have særlig fokus på den sociale, den alsidige personlige samt den sproglige udvikling, da det giver robuste børn, der har de bedste forudsætninger for at kunne indgå i læringsmiljøet i skoleregion.

I planlægningen af projekter og aktiviteter anvender vi indsamlet data fra fx sprogvurderinger og trivselskemaer.

Det pædagogiske grundlag og de øvrige læreplanstemaer i den styrkede læreplan understøtter arbejdet med storebørns gruppen.

I efteråret deltager repræsentanter fra det pædagogiske personale i fælles informationsmøde i Distriktsskole Stenløse for at understøtte den gode overgang mellem dagtilbud og SFO/skole.

I løbet af efteråret udarbejder det pædagogiske personale overleveringsskemaer på det enkelte barn for at sikre videndeling. Efterfølgende bliver alle forældre tilbudt en samtale i dagtilbuddet med henblik på at understøtte barnets videre udvikling frem mod skolestart. Hvis det skønnes nødvendigt tilbydes også en overleveringssamtale med deltagelse af repræsentanter fra SFO og skole.

Vi har flere faste traditioner og aktiviteter i løbet af børnenes sidste år i dagtilbuddet:

- børnenes dag, hvor storebørnsgrupperne fra alle institutioner mødes
- besøg på SFO'ernes legepladser
- besøg i SFO, når børnene er skoleplaceret

I Område Stenløse har vi indgået et samarbejde med Distriktsskole Stenløse, hvor vi, når det er muligt, udlåner personale til MiniSFO for at sikre den gode overgang mellem børnehave og SFO/skole.

Vores erfaring er, at børnene profiterer af at have en kendt voksen med i den første tid. Når personalet vender tilbage til dagtilbuddet er det ofte med ny viden, som kvalificerer vores videre arbejde med børnenes udvikling, læring og dannelse.

Vi arbejder kontinuerligt med yderligere udvikling af samarbejdet mellem Distriktsskole Stenløse og områdets dagtilbud ved zinemøder i ledergruppen på tværs af dagtilbud og skole. Pædagerne inviteres ad hoc ind i udviklingsarbejdet.

”Kerneopgaven i Børnehuset Vandfaldet er at skabe et trygt og nærværende miljø i et mangfoldigt børnehus, som er i konstant udvikling. Vi arbejder ud fra verdens bedste hverdag, hvor der er fokus på nærvær udvikling, trivsel, læring og dannelse. Vi vil byde jer inden for i mulighedernes hus”.

De seks læreplanstemaer og 12 læringsmål

Det skal fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, inden for og på tværs af de seks pædagogiske læreplanstemaer:

1. Alsidig personlig udvikling
2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop, sanser og bevægelse
5. Natur, udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab

Der er fastsat to pædagogiske mål for hvert læreplanstema. Målene udtrykker sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Denne del udarbejdes af den enkelte daginstitution.

Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for temaet:

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn, social og kulturel baggrund.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

- Beskriv hvordan temaet alsidig personlig udvikling omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet alsidig personlig udvikling ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for alsidig personlig udvikling.

Vi har med læreplanerne lavet nedslag i læringsmiljøer, rutine pædagogik, og pædagogik hele dagen, med fokus på børneperspektivet, dannelse, udvikling, læring og trivsel.

Pædagogiske mål 1:

- *Børnene har sin faste garderobeplass, som er opdelt basevis, der hænger piktogrammer om årstiden og påklædningen.*
- *Det giver mulighed for at børnene bliver bevidste om sig selv og de andre børn.*
- *Børnene føler en vis tryghed ved at de har deres egen plads, en form for sikkerhedszone.*

- *Børnene øver og udvikler færdigheder – både socialt, motorisk, sprogligt og personligt*

- *Børnene bliver mere selvhjulpne og får dermed mere selvværd og selvtillid*

Pædagogiske mål 2:

- *I Vandfaldet arbejder vi ud fra, at børnene gennem støttende og nærværende voksne får erfaringer med vedholdenhed, livsduelighed og gå på mod*
- *Der sker gennem rutiner/gentagelser i den pædagogiske praksis hele dagen.*
- *Børnene lærer at kunne rumme sig selv og andre i fællesskabet, det kræver en tydelig voksenorden og struktur*

I Vandfaldet er der fokus på rutiner, der bruges i dagligdagen, så der skabes genkendelighed/en rød tråd gennem hele huset

- Under måltidet har vi fokus på selvhjælpen hed og dannelse, børnene lærer at kunne selv - de lærer om de typiske rutiner under et måltid
- Børnene er deltagende i praktiske formål såsom faste pladser, dække bord, hælde op, vælger selv den mad man har lyst til, ikke tvinges men opfordres til at smage
- I Vandfaldet har vi fokus på tydelige rutiner ved aflevering og afhentning der tilbyder forskellige legezoner dagen igennem
- I Vandfaldet opmuntrer, udfordrer og guider vi børnene så børnenes engagement, livsduelighed og gå på mod fremmes
- I Vandfaldet bidrager vi til at fremme børnenes selvregulering. Det sker ved at de selv mærker kulde, varme, sult, tørst, om de er glade eller kede af det
- I Vandfaldet arbejder vi ud fra ICDP-principperne, hvor de voksne skal justere sig ift. børnenes nærmeste udviklingszone
- Vi har tydelig voksenorden og struktur i vores dagligdag for at skabe genkendelighed og tryghed for børnene
- Ved at dele børnene op i små grupper, sikre vi at alle børn er i fællesskaber og opnår læring i forhold til alder og udvikling
- I Vandfaldet arbejder vi med nærværende og anerkendende voksne, børnene bydes ind i en succes oplevelse, vi er nysgerrige på børnenes ressourcer

- I Vandfaldet er vi i tæt dialog med forældrene om barnets trivsel, på den måde kan vi bedst muligt støtte barnets behov.

Praksis fortælling:

Efter frokost gav den voksne alle børnene en fælles besked om hvad der skulle ske. De skulle tisse og vaske hænder og derefter gå i garderoben og tage sko og jakke på. De fleste børn gik straks i gang indtil det blev Idas tur. Hun gik ud og begyndte at løbe rundt og fjolle, og inviterede de andre børn til at være med. Inden hun nåede at forstyrre de andre børn, stoppede den voksne hende og spurgte om hun havde glemt, hvad det var hun skulle gøre. Ida siger ja og den voksne genfortæller beskeden, og Ida går hen og tager sine ting med ind på stuen, så hun kan få hjælp af den voksne. Ida vil ikke tage tøjet på, men den voksne fortæller hende, at hun kan få lov at lave puslespil imens hun venter på sine venner, hvis hun tager sit tøj på. Ida skynder sig at gøre det, der var aftalen og så ventede hun stolt på sine venner imens.

For at få de andre temaer i spil fokuserer vi på aktiviteten garderoben

Social udvikling:

- Børnene vil med alderen udvikle en empatisk evne til at se andres behov og følelser (empati)
- Vi lærer børnene at hjælpe hinanden på tværs af aldre
- Vi er opmærksomme på barnets ressourcer og sætter ord på barnets følelser
- De voksne justerer sig ift. barnet, for at få den bedst mulige relation til barnet. Vi arbejder ud fra ICDP-princippet
- Vi styrker fællesskabsforståelsen ved at sikre alle er med ud fra deres udvikling
- De voksne motiverer gennem f.eks. piktogrammer om påklædningen ift. vejret, synger sange og giver tid og rum til børnene
- De voksne sætter ord på når børnene f.eks. er ked af det eller glade, så de kan koble ord og følelser sammen
- Børnene deltager i løbet af dagen i mange små grupper/relationer med de andre børn og vi støtter op om de små venskaber

Kommunikation og sprog:

- Alle børn får en fælles besked inden de bliver sendt i garderoben, så de er forberedt på hvad de skal gøre
- Vi italesætter sammen med barnet hvilken påklædning der kræves ift. årstiden/vejret
- Vi gentager beskeden flere gange for sikre alle børn har hørt beskeden
- Børnene er med til at motivere og inspirere hinanden, især de store hjælper de små

- Børnene skal lære at udtrykke deres frustrationer/behov for at få hjælp på en hensigtsmæssig måde

Krop, sanser og bevægelse:

- Børnene får øget bevidsthed om egen krop og kropsdele
- De udfordrer deres fin- og grovmotorik, når de øver sig i at tage tøj på
- Deres taktile sans bliver udfordret ift. at mærke deres tøj på kroppen, og hvordan det føles/mærkes forskelligt
- Børnene bliver mere selvhjulpne. De og får mere gå på mod til at gøre tingene selv (selvstændighed)
- De voksne er meget opmærksomme på hvad børnene har brug for. Nogle skal først i garderoben og andre til sidst så konflikter undgås.

Natur, udeliv og science:

- Børnene lærer at selvregulere sig/klæde sig på ift. årstiden gennem støtte og guidning fra de voksne
- I Vandfaldet bruger vi piktogrammer om vejret og påklædning for at visualisere det for børnene

Kultur, æstetik og fællesskaber:

- I Vandfaldet arbejder vi med at lære børnene at holde orden i garderoben.
- Børnene lærer at tage hensyn til de andre børns forskelligheder
- Børnene lærer at regulere egne behov og vente på tur
- De voksne giver plads til børnenes forskellige behov

Social Udvikling

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

- Beskriv hvordan temaet social udvikling omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet social udvikling ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for social udvikling.

Vi har med læreplanerne lavet nedslag i læringsmiljøer, rutine pædagogik og pædagogik hele dagen med fokus på børneperspektivet, dannelse, udvikling, læring og trivsel.

Pædagogiske mål 1:

- *Vi skaber tryghed for børnene ved at være nærværende, synlige og guidende voksne*
- *Vi arbejder i teams med tydelig voksenorden, så alle børn møder en kendt voksen, og voksne kender alle børn*
- *Vi, som pædagogiske personale, støtter børnene til at blive selvhjulpne, skaber rammer, understøtter barnets lyst/motivation til nye udfordringer og inviterer børnene til at deltage i fællesskabet*
- *Det sidste år i Vandfaldet samler vi alle de kommende skolebørn, hvor vi har det sociale i fokus.*

Pædagogiske mål 2:

- *Vi sikrer at børn i udsatte positioner bliver støttet op om. Vi hjælper dem med at få erfaringer med at være aktiv deltagende i fællesskabet*
 - *Vi følger barnets spor*
 - *For at behandle alle ens, skal børnene behandles forskelligt, vi tager altid udgangspunkt i børneperspektivet*
 - *I Vandfaldet arbejder personalet ud fra ICDP-principperne, hvor vi justerer os ift. børnene og deres behov*
-
- De sociale fællesskaber kommer til udtryk gennem de forskellige aktiviteter vi har gennem vores dagligdag
 - Vi har børnefællesskaber på tværs af huset/området
 - Vi har i børnehaven fast tur dag ud af huset en gang om ugen, hvor vi enten besøger spejderhytten, går på skovtur, ser filmforestillinger på biblioteket ol.
 - Ældste gruppen har pt. et pilotprojekt, hvor børnene en gang om ugen selv bestemmer hvor og hvornår de vil spise deres frokost.
 - Rutinepædagogik er vigtig for den sociale udvikling. Gennem dagligdagens rutiner, såsom måltidet, toiletbesøg, fælles aktiviteter danner børnene relationer med hinanden og de voksne
 - I Vandfaldet har vi i børnehaven gymnastik hver fredag i vores puderum og om sommeren har vi det udenfor på vores store legeplads
 - Fælles morgensang er rum og plads til alle. Børnene har mulighed for at spejle sig i hinanden og motivere hinanden til at turde synge foran hinanden
 - Børnefødselsdage bliver fejret i børnehaven eller hjemme hos barnet. I børnehaven har vi en fødselsdagssoldat, hvor barnets navn bliver skrevet. Vi har også en stork med en baby i, som kommer frem for at hylde at man har fået en lillesøster/-bror

Praksisfortælling:

Vi skulle holde morgensang i vores motorik rum. Alle børnene var med og dansede og sang. Julie blev afleveret lidt senere og er ny i børnehaven, så Julie var lidt genert og ville helst holde den voksne i hånden. Den voksne satte sig ned på hug, og forklarede, hvad der skulle ske. Han viste fagterne til sangen og sang med for at motivere Julie til at være med. Efter lidt tid kom Rosa og spurgte Julie og hun ville danse, så den voksne tog Julie med hen til hendes

venner, så de kunne danse sammen. Julie blev glad og til sidst behøvede hun ikke den voksnes hjælp men dansede bare løs.

For at få de andre temaer i spil vil vi fokusere på fællesskaber på tværs af huset med bl.a. åbent hus, som afholdes den sidste torsdag i måneden. Vi er et integreret børnehus og alle børnene gerne skal kende og være trygge ved alle voksne. Det har også stor værdi i forhold til søskende.

Alsidig personlig udvikling:

- Vi skaber tydelige og faste rutiner for at skabe tryghed for børnene. Det motiverer og inspirerer børnene til at være en del af fællesskabet
- I Vandfaldet mener vi at gentagelser og genkendelighed giver mere selvtillid/selværd og gør børnene mere livsduelige
- De voksne guider og er bevidste om at de skal gå foran, ved siden af eller bagved barnet

Kommunikation og sprog:

- De voksne fordeler sig ud på de forskellige aktiviteter. Børnene skal selv vælge hvad de har lyst til at lave
- De voksne fortæller om de aktiviteter der er og følger med dem rundt.
- Samspillet mellem barn og voksen gør at barnet ytrer sin lyst/sit behov nonverbalt/verbalt om hvilken aktivitet barnet vil lave og den voksne støtter barnet gennem aktiviteten.
- Søskende søger og hjælper hinanden
- Vi sikrer at alle børn har været en del af fællesskabet og lavet én aktivitet

Krop, sanser og bevægelse:

- En af aktiviteterne er rytmik på tværs af alle aldre i pudrummet. Musik og fællesskab indbyder og motiverer til fysisk bevægelse
- Der er også mulighed for at lave forhindringsbaner, der udfordrer børnenes grovmotorik
- Børnene udforsker deres taktile sans gennem ansigtsmaling og børnene får styrket deres finmotorik ved at udforske vores hjemmelavet modellervoks

Natur, ude liv og science:

- Om sommeren holder vi åbent hus udenfor, hvor vi baserer aktiviteterne omkring naturen
- Vi leger med vand som maling, hvor børnene maler på vores stakitter og vi maler også med rigtig vandmaling
- Vi samler sten ind, som børnene kan male på og de bliver udstillet i huset
- Vi laver kasser af gips og plastic, som vi kan så karse i
- Vi laver naturbingo, hvor børnene får en æggebakke hvor der er billeder af ting de skal finde i naturen, f.eks. 2 blade, 1 lille pind etc.
- Vi tegner efter skyggerne af vores plastik dyr. De stilles op på række på et styk papir imod solen
- Vi afholder fredagsgymnastik udenfor.

Kultur, æstetik og fællesskab:

- Åbent hus indbyder til masser af leg på tværs af baser, aldersgrupper og børnehave/vuggestue. Herved får børnene kendskab til de andre børn og voksne i huset
- Fast dag på måneden og fast struktur skaber genkendelighed omkring kulturen om åbent hus
- Vi styrker fællesskabet på tværs af aldrene
- Vi styrker relationer blandt børnene og de voksne på tværs af huset

Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

- Beskriv hvordan temaet kommunikation og sprog omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet kommunikation og sprog ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for kommunikation og sprog.

Vi har med læreplanerne lavet nedslag i læringsmiljøer, rutine pædagogik og pædagogik hele dagen med fokus på børneperspektivet, dannelse, udvikling, læring og trivsel.

Pædagogiske mål 1:

- *vi taler sammen om hvad der sker i nærmiljøet*
- *vores læringsmiljøer er skabt til at understøtte sprog og kommunikation i det sociale fællesskab samt relationer i børnegruppen*

pædagogiske mål 2.

- *Børnene får erfaringer med turtagning*
- *Børnene lærer at lytte i et fælles forum*
- *Vi tager udgangspunkt i det enkeltes barns ressourcer for sikre barnet succes oplevelser.*

- Sprog kommer til udtryk gennem hele dagen, ved vores rutiner f.eks. måltidet, garderoben, daglig aktiviteter, både inden- og udendørs
- Vi har dialogisk læsning i vores læserum som en fast aktivitet
- vi har i læserummet et materiale "sprogspor" som vi systemisk arbejder med.
- Vi er med i et projekt bøger kan også kramme, bøger som handler om følelser man kan som forældre låne bøger med hjem.
- Sange og sanglege, som understøtter sprog og kommunikation i hverdagen
- Leg er en vigtig øvebane for børnenes nonverbale og verbale kommunikation, ordforråd og sætninger
- Vi sætter tydelige rammer, laver gentagelser, har øjenkontakt, er nærværende og nysgerrige på hvad børnene fortæller (den narrative fortælling)
- Samtaler, spørgsmål, historiefortællinger, leg med sproget og sætte ord på børnenes fortællinger
- Børnene øves i at modtage og udføre fælles beskeder i forum
- Voksne italesætter alt det de gør og det børnene gør, for at udfordre og udvikle deres ordforråd og sprogforståelse
- Skriver små historier til deres tegninger

Praksisfortælling:

Sofie kommer grædende hen til den voksne. Den voksne prøver at få hende til at fortælle, hvad der er sket, men hun har svært ved at udtrykke sig. Så kommer et andet barn hen og fortæller at Karl har kastet en skål i hovedet på Sofie. Den voksne tager Sofie med hen til Karl og spørger Karl om han har kastet en skål i hovedet på Sofie. Karl siger nej og den voksne spørger igen Sofie, hvad der er sket. Nu er hun faldet lidt ned og kan fortælle at Karl råbte ind i hendes øre, at hun måtte ikke være med i legen. De aftaler at når Karl er klar kan Sofie være med. I samme øjeblik kommer Louise hen og siger at Karl ikke vil lege med hende, så den voksne siger at Karl har brug for at lege alene, men imens Louise venter, så har Sofie heller ikke nogen at lege med. de to løber glade sammen og leger igen.

For at få alle temaerne i spil har vi valgt at fokusere på aktiviteten samling, som også kan foregå med fri for mobberi, trin for trin eller sprog materialet fra sprogstart

Alsidig personlig udvikling:

- Børnene får evnen til at begå sig og turde sige noget i større forsamlinger

- Børnene bliver set og hørt, da aktiviteten er delvis voksenstyret

- Børnene øver sig i at sætte ord på deres følelser
- Børnene lærer at lytte og vente på tur
- Børnene udvikler større ordforråd

Social udvikling:

- Vi har fokus på fællesskabet gennem dialog med børnene, turtagning og empati
- Børnene får demokratisk dannelse gennem en tydelig struktur og tydelige rammer indenfor samling. De er med til selv at vælge sangene, når det er deres tur
- Børnene bliver bevidste om de andre børn
- Vi styrker relationerne blandt børn og voksne
- Vi bruger samling til at skabe ro og opmærksomhed på hinanden
- Vi bruger fri for mobberi for at tydeliggøre forståelsen af at være en god ven
- Vi benytter samlingen til at få børneudsagn ift. til børnemiljø vurderingen

Krop, sanser og bevægelse:

- Børnene øver sig i at sidde stille og forholde sig i ro imens der er fokus på det sproglige fællesskab
- Børnene øver sig at være stille og lytte, når de andre børn taler
- Ved voksenstyret aktiviteter, f.eks. ved højtlesning øver vi at holde børnenes fokus ved at gøre bogen interessant gennem toneleje, mimik og kropssprog for at børnene bliver aktiv deltagende, samtidig med de skal lytte

Natur, ude liv og science:

- Vi har samtaler om de medbragte/fundne ting fra skoven
- Vi snakker om vejret og hvad man skal have på når man går udenfor
- Synger sange om dyr, skoven og det tema vi har om

Kultur, æstetik og fællesskaber:

- I Vandfaldet har vi skabt kulturer/rammer omkring vores forskellige aktiviteter, som børnene lærer som en rød tråd gennem hele huset
- kulturen er det fællesskab vi samles om og vores fælles tredje
- vi har forskellige traditioner og vi snakker om forskellige kulturer og bruger årshjul

- vi laver kunstforløb og holder ferniseringer for hinanden, hvor børnene fremviser deres kunst /projekter
- vores læringsmiljøer bærer præg af at vi følger barnets spor og det er med til at inspirere og skabe lyst til at være sammen
- vi støtter børn i udsatte positioner, så alle er en del af fællesskabet

Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål for temaet:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

- Beskriv hvordan temaet krop, sanser og bevægelse omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet krop, sanser og bevægelse ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for krop, sanser og bevægelse.

Vi har med læreplanerne lavet nedslag i læringsmiljøer, rutine pædagogik, og pædagogik hele dagen, med fokus på børneperspektivet, dannelse, udvikling, læring og trivsel.

Pædagogiske mål 1:

- *Børnene får erfaringer med hvordan de kan bruge deres kroppe indenfor forskellige former for bevægelsesaktiviteter og hvad deres kroppe er i stand til.*
- *De udfordres og guides til at bruge kroppen både i kendte og ukendte motoriske øvelser*

Pædagogiske mål 2:

- *Igennem de forskellige, bevægelsesaktiviteter som er udformet som leg, oplever børnene en glæde i at bevæge sig og bruge deres kroppe*
- *De lærer nye aktiviteter og hvordan de kan bruge deres kroppe på nye og anderledes måder*
- *Alle aktiviteterne er baseret ud fra deres nærmeste udviklingszone*

- Det kommer til udtryk på forskellige måder i vores hverdag
- Vi har ture ud af huset hvor vi benytter nærmiljøet og skoven
- Vi har fokus på aktiviteter om motorik, rytmik og drama
- Vi har OL-uge, hvor vi afholder stafetløb og samarbejdsøvelser for at styrke den sociale relation
- Fokus på børnenes lege ud fra de 6 legepaletter.
- Igennem aktiviteterne styrker vi den kognitive proces omkring hvad de kan og hvad de skal øve sig i
- Børnene bliver bevidste om deres livsduelighed, så de også kan mestre empati overfor hinanden
- Vi styrker børnenes sanser gennem massage, sanseløbe, skovtur og når vi er ude på legepladsen mm.
- Vi følger børnenes spor på legepladsen for at støtte fantasien og deres kreative evner
- Dialogisk læsning om kroppen og hvad den kan bruges til
- Vi laver forskellige sanglege, hvor børnene skal bevæge sig på forskellige måder, både inden- og udendørs

Praksisfortælling:

Vi har OL- de voksne holder en pind som børnene skal slå en kolbøtte henover, men da det blev Alis tur, siger han at man også kan gå limbo under den og børnene bliver begejstret og det besluttet at man ændrer dagens aktivitet til limbo.

For at få de resterende temaer i spil har vi fokus på fredagsgymnastik:

Alsidig personlig udvikling:

- Gennem kroppens sprog og bevægelse styrkes deres grov motorik
- Den voksne udfører alle øvelser foran børnene, så de kan lære og spejle sig i hinanden og den voksne
- Aktiviteten er baseret ud fra alles udvikling, så alle kan være med på deres måde
- Aktiviteten gentages hver fredag med de samme øvelser således at børnene kan øve sig og bliver bedre til de øvelser, der er svære
- Kroppen bruges meget under aktiviteten, og det fremmer den mentale udvikling

- Aktiviteten afsluttes hver gang med afslappende musik for at børnene får ro i deres nervesystem og kommer ned i arousal. Dette giver mulighed for ny læring
- De lærer at kende egne grænser og deres krops muligheder og begrænsninger
- Mestre udfordrer forskellige bevægelsesaktiviteter

Social udvikling:

- Fredagsgymnastik bærer stort præg af et socialt fællesskab, da børnene er med til at motivere hinanden
- De lærer at give plads til hinanden
- De lærer om de sociale spilleregler i aktiviteten
- Det er vigtigt at den voksne sætter sig i spil
- Børnene lærer at imitere og holde fokus på noget i længere tid
- De laver øvelser/lege der fremmer interaktionen børnene imellem
- Vi laver samarbejdsøvelser der fremmer gruppe samhørigheden
- Vi øver at man kan vinde og tabe.
- Spontane aktiviteter som børne selv igangsætter
- Vi laver voksenstyret og aktiviteter som skaber sociale kompetencer, og derved mindsker konflikter
- Vi støtter børnene i at udvikle empati og har fokus på fællesskaber, ved f.eks. dialog at vente på tur og hjælpe/trøste hinanden.

Kommunikation og sprog:

- Det er de samme sange, som vi bruger hver gang, og de samme øvelser så børnene ved allerede, hvad der skal ske, men den voksne sikrer sig ved at sige hvad de skal ved hver øvelse
- At kunne forstå bevægelsesaktiviteter og kunne løse den verbalt og nonverbalt
- Børnene lærer at synge med på sangene
- Bevægelse skaber positiv kommunikation mellem børnene
- Koble sprog til motorik ved at lave lege/øvelser, hvor de skal røre ved/sætte ord på forskellige kropsdele
- Bevægelse til sange/fagter

Natur, ude liv og science:

- Om sommeren rykkes fredagsgymnastikken udenfor, hvor vi evt. også bruger de redskaber, der er på legepladserne.
- Motorik og bevægelse på legepladsen
- Børnene har mulighed for at udforske deres motorik, fantasi og kreative side gennem de mange muligheder legepladsen har

Kultur, æstetik og fællesskab:

- Fredagsgymnastik er en kultur, som vi har i Vandfaldet, hvor der følger nogle uskrevne æstetiske regler med for, hvordan man gør. Dette bliver lært gennem rutiner, gentagelser og positiv deltagelse fra de voksne
- Ved brug af forskellige øvelser kan de fornemme den puls der er i musik og bevægelse
- Fællesskab opleves gennem det, at det er noget vi alle gør og vi gør det sammen
- De lærer nye aktiviteter, og hvordan de kan bruge deres kroppe på nye og anderledes måder
- Alle aktiviteterne er baseret ud fra deres nærmeste udviklingszone

Natur, ude liv og science

Pædagogiske mål for temaet:

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundenhed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

til

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, ude liv og science?

- Beskriv hvordan temaet natur, ude liv og science omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet natur, ude liv og science ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for natur, udeliv og science.

Vi har med læreplanerne lavet nedslag i læringsmiljøer, rutine pædagogik, og pædagogik hele dagen, med fokus på børneperspektivet, dannelse, udvikling, læring og trivsel.

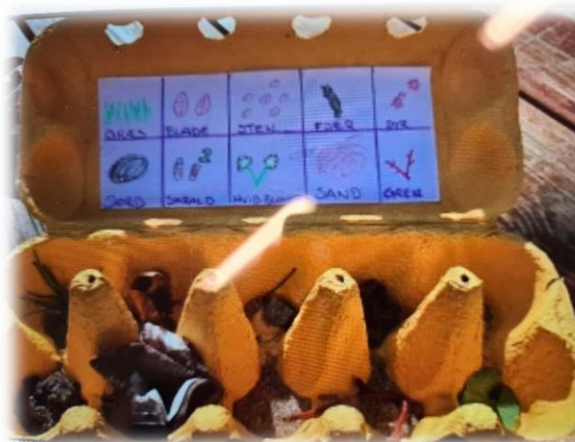
Pædagogiske mål 1

- *I skoven får børnene erfaringer med naturen i leg*
- *Børnene udvikler deres naturlige nysgerrighed i naturen godt hjulpet på vej af de voksne*
- *Små aktiviteter og undersøgende tilgang skaber læring i uderummet*

Pædagogiske mål 2

- *Sammen med de voksne oplever og taler børnene om flora, fauna og årstiderne i skoven*
- *Der arbejdes med matematisk forståelse ved at stå ved et grantræ og undersøge, sorter og tælle afdannede grankogler f.eks. hvor mange af de fundne kogler har musen, spætten eller egernet spist*
- Natur, ude liv og science giver børnene mulighed for at lære om sig selv, øger deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen. som omsættes på legepladsen.
- Vi laver små aktiviteter og arbejder med en undersøgende tilgang for at skabe læring i uderummet
- På legepladsen har vi gynger, rutsjebane, skoven, legehuset og frugttræer. Legepladsen giver plads til sansning, bevægelse, fantasi, kreativitet og legemuligheder, som gælder alle børnene i børnehaven
- Vi tager på skovtur og udforsker naturen
- Vi bruger vores nærmiljø til at udforske årstiderne f.eks. andre legepladser, fælleden mm.
- Vi har lavet vulkaner ud af sand, og brugt materialer der laver skummet til vulkanen

- Vi laver naturbingo med naturens materialer
 - Vi tegner skyggedyr på papir, hvor vi bruger solen, og snakker om at vi mennesker har skygger, når solen skinner og det får vores legetøj også når man sætter det ud i solen
 - vi samler sten og maler på dem, vi finder forskellige planter, som proppes i forskellige farvet vand for at se, hvad der sker med planten
 - vi planter forskellige grønsager, som børnene til sidst får lov til at smage
 - vi laver genbrugsprojekt, hvor vi genbruger alt, hvad vi kan i institutionen og laver kunst ud af det
- vi planter og sår forskellige planter og blomster på bedsteforældredagen
- Vi har temaer om vand, ild og luft
- vi besøger Farum besøgsgrd og arbejder med teamet hjemme.
- vi samarbejder med Egedals naturvejleder og har lavet instekthoteller
- vi bruger bibliotekets naturfaglige kasser/bøger
- vi lærer om årstiderne og om forskelle på kold, varm, blæst, regn og sne.
- Inde legetøj må gerne komme udenfor

Praksisfortælling:

Den voksne havde valgt at overraske børnene alle børn i Vandfaldet, da de skulle på skovtur. Hun havde taget legetøjsdyr med for at se, hvad der sker med børnenes fantasi, når man flytter legetøjet ud fra deres normale miljø. Børnene kom i flow, især de stille børn kravlede op i træerne og legede med dyrene, de brugte deres fantasi og der var ingen konflikter og børnene legede meget bedre sammen. Dagen gik hurtigt - måske fordi den voksne havde valgt at tage legetøj med som normalt hørte til på stuen. Af denne erfaring valgte de voksne i huset at udvælge bestemte legetøj, som også måtte bruges udenfor. Det gjaldt især det legetøj, der indbød til vild leg, da børnene dermed også havde rum til at løbe rundt.

For at få de resterende temaer i spil har vi valgt at fokusere på skovtur**Alsidig personlig udvikling**

- skoven er et frirum for børnene. Her er der rig mulighed for at sætte fantasien i gang. Der ikke noget, der er forkert eller for voldsomt. De kan udfolde sig og udfylde de behov de har for forskellige lege og især lege, der kræver plads
- det kan være afstressende for børnene at være i skoven, da de normale regler og de fysiske rammer i institutionen er fjernet, der er plads til at være sig selv
- Deres grovmotorik udfordres og udvikles, da deres krop bliver brugt i forskellige terræner, som fremmer børnenes mentale udvikling
- En tur i skoven er ikke bare en tur i skoven. Den fremmer børnenes nysgerrighed og dannelse, og den udfordrer børnene på alle planer ift. deres udvikling
- en tur i skoven er med til at lære børnene vigtigheden om at værne om naturen, og de får en forståelse for naturens vigtighed for den verden, de lever i

social udvikling

- Skovturen styrker børnenes socialt inkluderende fællesskab
- De udvikler empati for hinanden og hinandens forskelligheder
- Skoven giver dem mulighed for at lære hinanden bedre at kende, også på tværs da der er plads og rum til udfoldelse og afprøvninger af hinandens lege
- Børnene udvikler nye venskaber/relationer både mellem børnene og mellem børnene og de voksne
- Børnene styrkes til at hjælpe og give plads til hinanden
- Børnene lærer at overholde regler og aftaler. Da skoven er stor, kræver det at børnene er indforstået med reglerne, da de er med til at skabe den usynlige ramme for, hvor børnene må opholde sig

- Der sættes ord på børnenes oplevelser og aktiviteter
- Der er rum til fordybelse, så børnene får rig mulighed for at stille spørgsmål og være nysgerrige på sine omgivelser
- Tydelige voksne og tydelige rutiner. Sikre sig at alle børn kan få ordet og få mulighed for at blive hørt
- Børnene lærer at lytte til hinanden, være nysgerrige på hinandens oplevelser og på den måde selv lære at udtrykke sine egne følelser
- Når vi har samtaler med børnene bruges der mimik og gestikulation, så selv børn med sproglige vanskeligheder kan være med
- Det er også gennem mimik og gestikulation at børnene øver sig på at kommunikere med hinanden
- vi bruger dialogisk læsning, som forberedelse for børnene, og som omhandler skoven og skovtur

krop, sanser og bevægelse

- skovturen giver rig mulighed for forskellige kropslige bevægelser f.eks. hoppe og klatre
- Når børnene bruger deres kroppe, er den fysiske udfoldelse med til at give velvære hos dem
- Børnene får styrket deres krop og motoriske sanser
- De andre sanser kommer også i spil ved at der lyttes, høres, mærkes, smages og duftes i skoven. Alt er på spil i skoven og er med til at børnene får bedre kendskab til deres egen krop og fysiske muligheder

- I skoven er der rum til at være nysgerrig, kreativ og undersøgende. Der er rig mulighed for at den spontane leg kan opstå
- Kun fantasien sætter grænser for børnene, derfor lærer vi også børnene at der findes blade, kogler eller lign. Og at man kan bruge det til at udsmykke Vandfaldet eller skabe flotte projekter ud af det
- Børnene omsætter deres indtryk til udtryk
- Børnene lærer at lave deres egne sociale historiefortælling ved at snakke om deres tegninger og lign.
- Kendskab til årstidernes gang som følges på tætteste hold

Pædagogiske mål for temaet:

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter det pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

- Beskriv hvordan temaet kultur, æstetik og fællesskab omsættes og kommer til udtryk i praksis.
- Beskriv hvordan temaet kultur, æstetik og fællesskab ses i samspil med de øvrige temaer.
- Beskriv hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål for kultur, æstetik og fællesskab.

Vi har med læreplanerne lavet nedslag i læringsmiljøer, rutine pædagogik, og pædagogik hele dagen, med fokus på børneperspektivet, dannelse, udvikling, læring og trivsel.

Pædagogiske mål 1:

- *Der er plads til alle børn,*
- *Alle børn bliver set, hørt og taget alvorligt*
- *De voksne er anerkendende overfor om børnene vil deltage i aktiviteten eller ej*
- *De voksne justerer sig efter barnets ressourcer ud fra NUZO*
- *Børnene møder nye sider af sig selv og de andre børn*

Pædagogiske mål 2:

- *Vi deler børnene op i små grupper og præsenterer dem for forskellige materialer*
- *Deres udklædning vækker deres nysgerrighed og fantasi, det udvikler deres kreative leg*
- *Der er plads til alle børn, og der er plads til mangfoldigheden*

- Kommer til udtryk i de aktiviteter, der sker i hverdagen f.eks. kunstudstillinger
- Børnene afholder ferniseringer af deres kunst for hinanden
- Vi afholder fastelavn i Vandfaldet, hvor de voksne også er klædt ud
- Vandfaldet afholder afslutning for ældste gruppen, inden de starter i skole for at indikere en ny begyndelse
- Sankt Hans afholdes fælles ude på børnehavens legeplads, hvor vi synger fællessang og brænder heksen af
- Vandfaldet afholder påskefrokost for børnene, og vi sørger for karse til maden, som børnene får lov til at smage.
- Der afholdes OL-uge, hvor hele huset ud fra børnenes nærmeste udviklingszone laver forskellige aktiviteter, som udfordrer børnenes motoriske evner
- Ved Halloween har Vandfaldet valgt at det afholdes i børnehaven, da de holder en udklædningsfest for børnene. Vuggestuen laver kun græskarudskæringer med børnene
- I Vandfaldet har vi ofte projekt der hedder Genbrug, hvor vi genbruger alt hvad vi kan, og udstiller det i huset. Vi inddrager forældrene ved at de kommer med materialer hjemmefra
- Børnehaven i Vandfaldet laver hver fredag gymnastik med alle børnene inden frokost og de store vuggestuebørn deltager også.
- Lucia optog i december md for ældste gruppen, som starter fra morgenstunden
- Vandfaldet har valgt at have åbent hus den sidste fredag i måneden, for at børnene har mulighed for at lege på tværs af alle aldre. Der igangsættes flere forskellige aktiviteter i huset, som indbyder til fællesskaber
- Besøg biblioteket til filmforestillinger
- I Vandfaldet har vi fælles morgensang hver mandag med Mads som spiller på sin guitar
- Børnehaven besøger Ishøj teater hvert år til juletid
- Vi starter med at børnene ferniserer sin kunst for hinanden og nogle gange udstilles der på rådhuset
- Dagligdagens kreative ting bruges til pyntning af vores hus inden de får det med hjem

Praksisfortælling:

Det er fastelavn og børnene er udklædt og hvert år tager vi et gruppebillede af børnene. De sidder alle klar på gulvet, da Rosa ikke vil være med, da hun ikke er udklædt. Jeg siger til hende det ikke gør noget, at hun bare er klædt ud som sig selv, men Rosa bliver ked af det og vil gerne klædes ud. Så vi går ind på nabostuen og finder vuggestuens udklædningstøj, hvor Rosa så får lov til at vælge sin udklædning. Hun kommer stolt ind på stuen og viser sin kjole frem. Og sætter sig forrest for at være med på billedet sammen med sine venner.

For at få de andre temaer i spil fokuserer vi på aktiviteten fastelavn:

Alsidig personlig kompetence:

- Børnene udvikler mod og lærer udviklingen i forståelsen af kostumet gennem rollelege
- Ikke være udklædt til at være udklædt
- Børnene får gå på mod og lærer at turde vise sig frem
- De lærer at udsætte egne behov, f.eks. bliver udnævnt én konge og én dronning, ikke alle kan vinde
- De udvikler deres fantasi og kreativitet ved at lege det, man er udklædt i

Social kompetence:

- Der indbydes til et fællesskab, hvor børnene kan udfolde sig og bruge deres fantasi
- Social rolleleg, hvor børnene leger ud fra den inspiration, de får af deres kostumer
- Børnene lærer at udsætte egne behov og vente på tur ved tøndeslagning
- Alle børn indgår i en ligeværdig form for fællesskab, da der ikke er nogen der skiller sig ud, De voksne er også klædt ud og agerer som gode rollemodeller
- Børnene motiverer hinanden til at prøve at slå katten af tønden ved at heppe på hinanden
- Vi slutter af med at dele det er i tønden, og spiser en fastelavnsbolle

Kommunikation og sprog:

- Vi øver fastelavn sangen op til arrangementet
- Vi snakker om hvem de/vi er udklædt som, hvad deres karakterer kan gøre og sige

- Vi snakker om hvad fastelavn er under kreative aktiviteter
- Vi snakker om de regler der er under tøndeslagning og tydeliggør det visuelt ved at de voksne har forskellige roller ift. børnenes sikkerhed

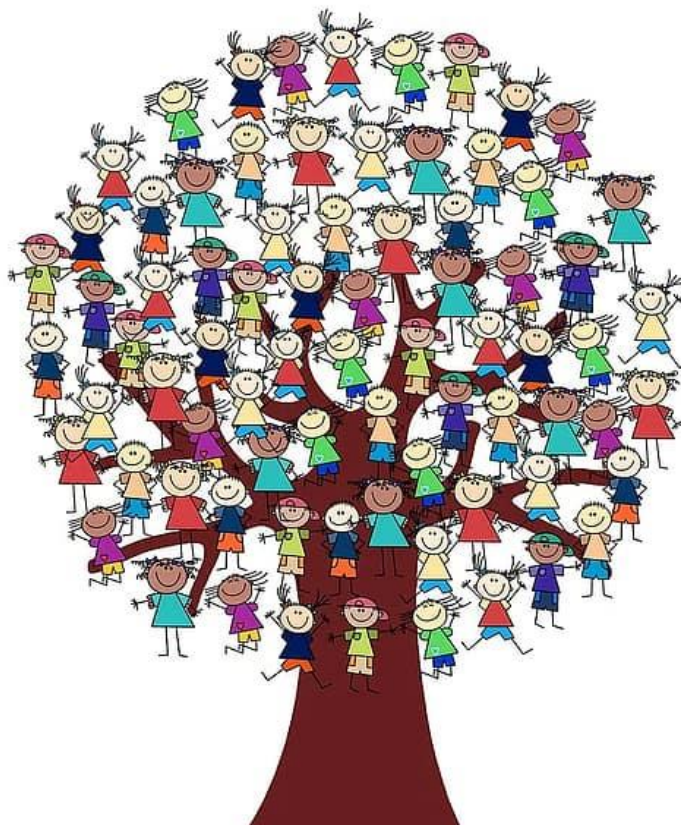
Krop, sanser og bevægelse:

- De bruger kroppen på forskellige måder ved rollelege
- De udfordres på det grov motoriske ved tøndeslagning
- De udfordres på finmotorikken gennem de kreative aktiviteter (klipning, tegning og maling af vores tønder)
- Den taktile sans stimuleres ved ansigtsmaling, og tøndemaling
- Vi laver rytmik og sanglege om fastelavn

Natur, ude liv og science:

- Vi bruger køller og tønder af træ
- Vi bruger fastelavnsris af birk
- Børnene lærer den rette slagteknik for at få tøndene ned
- Vi har fokus på årstider og forskellen på dem

Inddragelse af lokalsamfundet

Vi bruger ofte nærmiljøet når vi f.eks. har temaer, hvor vi kan inddrage f.eks. biblioteket, naturen, rådhuset, rensningsanlægget, Falck stationen, møllen, lokal museet, dagligvarebutikker eller andre interessenter.

- ✓ Vi samarbejder med biblioteket om materialet sprogspor, og projekt bøger kan også kramme låner bøger, ser film, teater og deltager i øvrigt i deres aktiviteter.
- ✓ Når vi har temaer så involverer vi ofte rådhuset f.eks. vand/luft tema og kunststillinger som fast hænger på rådhuset
- ✓ Samarbejde med center for By, kultur og fritid. Vi har 5 skulpturer stående i Vandfaldet, som vi har tegnet, rørt, undersøgt samt brugt vores fantasi
- ✓ Vi har i perioder samarbejde med Røde Kors, hvor der kommer pensionerede pædagoger ud og læser for børnene
- ✓ Samarbejde med sundhedsplejerskerne omkring hygiejne.
- ✓ Samarbejder med børnetandplejen.
- ✓ Vi samarbejder med de andre dagtilbud i vores område, hvor vi skiftes til at afholde forskellige aktivitetsdage.
- ✓ Vi deltager aktivt når Egedal kommune udbyder forskellige aktiviteter som f.eks. besøg på møllen, naturvejleder projekt både med og uden børnene
- ✓ Tæt samarbejde med SFO på skolen med ældste gruppen

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Børnehuset Vandfaldet er et stort lyst hus med højt til loftet. Rundt omkring i huset har vi støjdempende rumdelere, der samtidig giver mulighed for at børnene selv kan skabe små legezoner. Vi vægter altid børneperspektivet når vi handler.

- ✓ Vi har tydelige læringsmiljøer, så børnene kan se, hvad man kan lege med

- ✓ Vi kan deler rummene op med skydedøre. Vi følger børnenes spor og indretter læringsmiljøer, ud fra det vi ser børnene er optaget af.

- ✓ Vi har indrettet et område i fællesrummet med hus, køkken, borde, stole, seng, have, klæd ud tøj samt forretning

- ✓ Alle personaler har ICDP (International Child Development Programme) hvilket gør at vi justerer os ind på børnene.

- ✓ Vi har indrettet et sanserum, som kan være med til at styrke det psykiske læringsrum, hvor der er taget højde for lyd, lys, farver og følesansen.

- ✓ Vi inddeler børnene i små grupper, så de føler sig som en del af fællesskabet og små venskaber kan spire.

- ✓ Vi har ansat en kunst pædagog, som har fokus på æstetikken i børnenes kunst. Hun udsmykker rummene med børnenes egne kreationer og laver løbende ferniseringer

- ✓ Vi har et stort lyst motorikrum, der er indrettet i glade farver med store puder/madrasser og motorik redskaber, som med et trylleslag kan forvandles til konstruktions lege.

- ✓ På vores store legeplads er der masser af muligheder for at børnene kan fordybe sig eller lege mere vildt, og der er plads til at børnene selv kan skabe små legestationer uden at blive forstyrret.

- ✓ Vi arbejder med piktogrammer for på den måde at skabe genkendelig for børnene.

- ✓ De ældste børnehavebørn udarbejder hver andet år en børnemiljøvurdering i form af børneudsagn. Ud fra et spørgeskema, som de voksne tager udgangspunkt i, kommer børnene med forskellige udsagn. Der laves handlingsplan ud fra udsagnene, så barnets stemme bliver hørt.

Værktøjskasse

Du kan læse mere om **den styrkede pædagogiske læreplans** rammer og indhold her:

https://emu.dk/sites/default/files/2019-03/7044%20EVA%20SPL%20Publikation_web_1.pdf

Du kan læse mere om **evaluerende pædagogisk praksis** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/evaluerende-paedagogisk-praksis>

Du kan læse mere om **redskab til selvevaluering** her:

<https://emu.dk/sites/default/files/2019-03/Redskab%20til%20selvevaluering.pdf>

Du kan læse mere om **redskab til forankringsproces** her:

<https://emu.dk/sites/default/files/2019-03/Redskab%20til%20forankringsproces.pdf>

Du kan læse mere om **forældresamarbejde** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/foraeldresamarbejde>

Du kan læse mere om **samspil og relationer i det pædagogiske læringsmiljø** her:

<https://emu.dk/dagtilbud/en-paedagogisk-laereplan/samspil-og-relationer-i-det-paedagogiske-laeringsmiljo>